

CREACIÓ LITERÀRIA: TEATRE

Apunts per a una assignatura de batxillerat

PERE ANGLAS

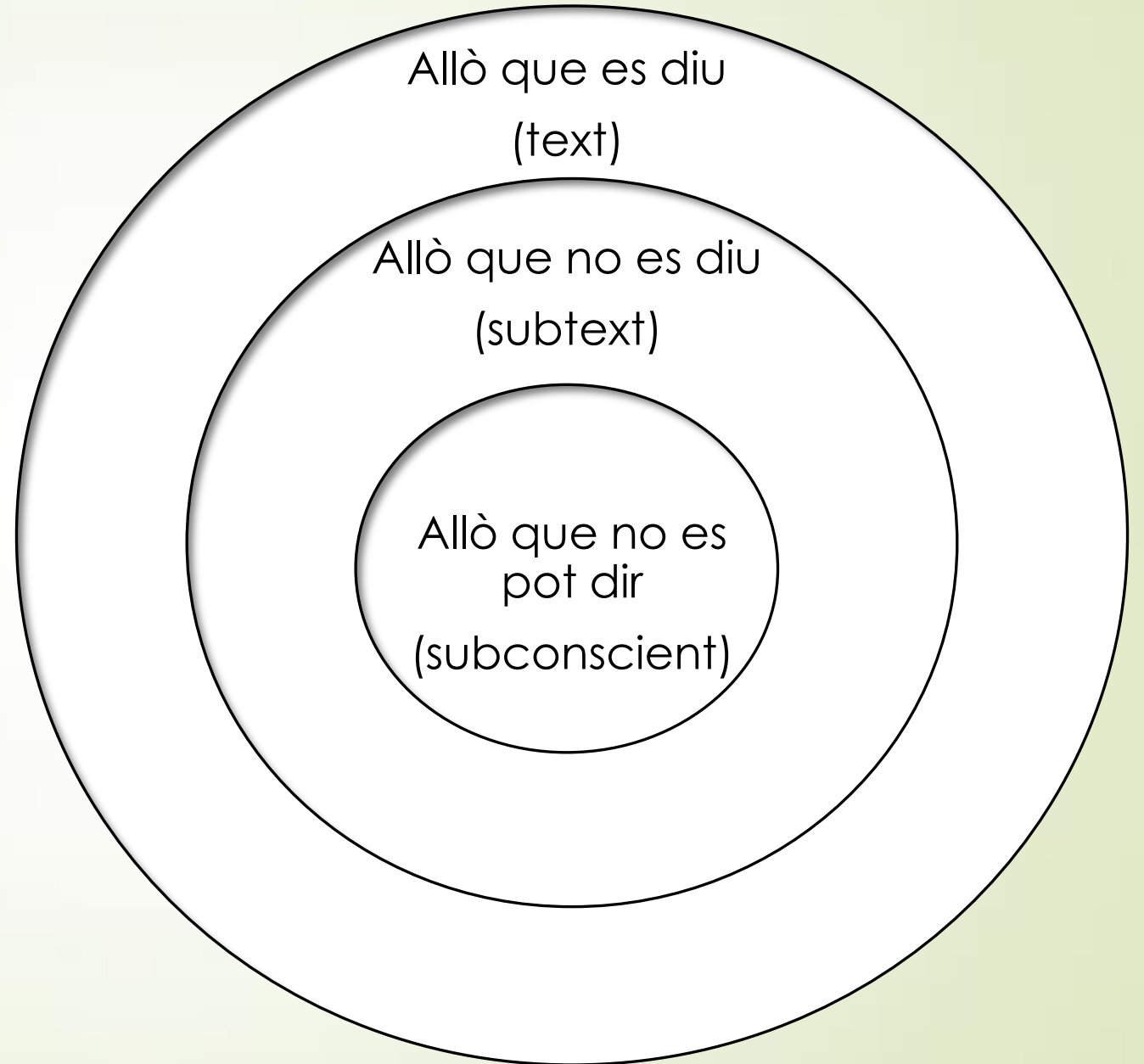

Les tres funcions del diàleg

- Informació
  - Caracterització
  - Acció (mental, física o verbal)
-

Les tres capes del diàleg

Conflicte

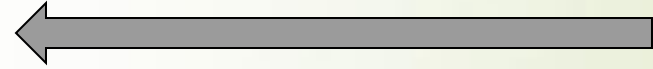
Enfrontament de forces

PROTAGONISTA

Vol aconseguir
el seu objectiu

ANTAGONISTA

S'oposa a l'assoliment
d'aquest objectiu

Nivells de conflicte

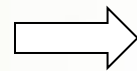
Segons la mena d'antagonista

- FÍSIC
- SOCIAL
- PERSONAL
- PRIVAT

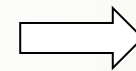
Diàleg

Eines fonamentals

OBJECTIU

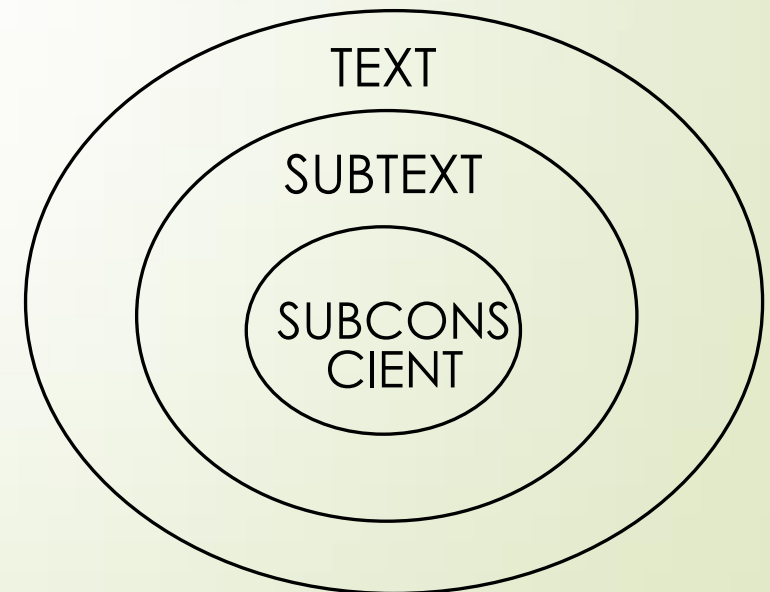
OBSTACLE

ACCIÓ

➤ INFORMACIÓ

➤ CHARACTERITZACIÓ

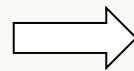

Preguntes

Abans de cada rèplica

- Què vol el personatge?
- Què l'impedeix aconseguir allò que vol?
- Què és capaç de fer per obtenir-ho?

ACCIÓ

REACCIÓ

(el *Beat*)

CREACIÓ LITERÀRIA: TEATRE

UNA ASSIGNATURA DE BATXILLERAT

10 EXERCICIS BÀSICS

Els exercicis estan agrupats en tres grups:

A) Treball amb escenes

Els exercicis amb escenes ja escrites ens donen l'oportunitat de treballar des del joc amb textos d'altres autors per descobrir-ne la mecànica, la naturalesa de les rèpliques, la lògica dels personatges, etc. Val a dir que com més textos remenin els alumnes més eines tindran després per escriure.

B) Escriptura automàtica

L'escriptura automàtica és una bona manera d'escriure des del joc, d'una forma intuïtiva i amb molt poques decisions prèvies. És, en definitiva, una mena d'entrenament o de gimnàstica.

C) Escriptura pautada

Escriure una o varies escenes a partir de pautes molt concretes sobre la situació, el conflicte i els personatges. Aquesta mena d'escriptura demana un procés més llarg de plantejament, escriptura, anàlisi i reescriptura i permet treballar individualment i amb grup.

Tots els exercicis que es presenten en aquest document volen ser exemples que serveixin als professors per planificar les seves pròpies dinàmiques. Han estat elaborats pel dramaturg teatre Pere Anglas a partir de la seva experiència i dels llibres de teòrics com José Sanchis Sinisterra i Robert McKee, entre d'altres.

1. Treball amb escenes 1 – Reconstrucció d'un diàleg

A continuació, tenim un text on s'han eliminat el nom dels personatges, la puntuació, les majúscules i el format. L'exercici consisteix en reconstruir-lo. L'única informació que tenim d'entrada és que es tracta d'una escena de dos personatges.

Els anomenarem A i B fins que no els puguem assignar un sexe, una edat o una professió o un nom. Exemples: METGE i PACIENT, HOME i NENA, LLUÍS i MARIA.

tu l'estàs ajudant m'ho va demanar per què no ho havia de fer l'has de convèncer perquè ho deixi per què no és bo remenar el passat d'aquesta manera només són dades d'afiliació fotocòpies de carnets fotografies antigues no són documents secrets de wikileaks si de veritat l'estimes li has de dir que ho deixi córrer pel seu bé i pel de tot el poble s'ho està currant papa no li puc dir això a més a l'institut tots els professors estan encantats perquè tots són de fora no n'hi ha ni un de sol que sigui del poble esbrinar què se'n va fer dels que van haver de fugir d'aquí al final de la guerra civil per posar-los una placa davant del portal de casa seva davant de la casa on van viure abans de marxar tan dolent és això quan vam anar a Berlín vam veure una cosa semblant i a tu et va semblar molt bé no és el mateix no saps de què et parlo cada placa parlava d'una víctima dels nazis quan havia nascut on va morir a què es dedicava quan sí les *stolpersteine* ja sé què vols dir però no és el mateix allò va ser un genocidi crims contra la humanitat li has de dir que ho deixi córrer ens portarà problemes a tots obrirà velles ferides i tothom la senyalarà com la culpable és el que vols

RESOLUCIÓ EXERCICI 1

(IGNASI GARCIA: *Treball de recerca*. Benicarló: Onada Edicions.)

ALCALDE- Tu l'estàs ajudant?

HÈCTOR- M'ho va demanar. Per què no ho havia de fer?

ALCALDE- L'has de convèncer perquè ho deixi.

HÈCTOR- Per què?

ALCALDE- No és bo remenar el passat d'aquesta manera.

HÈCTOR- Només són dades d'afiliació, fotocòpies de carnets, fotografies antigues... No són documents secrets de Wikileaks...

ALCALDE- Si de veritat l'estimes, li has de dir que ho deixi córrer. Pel seu bé i pel de tot el poble.

HÈCTOR- S'ho està current, papa. No li puc dir això. A més, a l'institut tots els professors estan encantats.

ALCALDE- Perquè tots són de fora, no n'hi ha ni un de sol, que sigui del poble!

HÈCTOR- Esbrinar què se'n va fer dels que van haver de fugir d'aquí al final de la guerra civil, per posar-los una placa davant del portal de casa seva, davant de la casa on van viure abans de marxar. Tan dolent és això? Quan vam anar a Berlín vam veure una cosa semblant, i a tu et va semblar molt bé.

ALCALDE- No és el mateix.

HÈCTOR- No saps de què et parlo? Cada placa parlava d'una víctima dels nazis. Quan havia nascut, on va morir, a què es dedicava quan...

ALCALDE- Sí, les *stolpersteine*, ja sé què vols dir. Però no és el mateix, allò va ser un genocidi, crims contra la humanitat. Li has de dir que ho deixi córrer. Ens portarà problemes a tots. Obrirà velles ferides i tothom la senyalarà com la culpable. És el que vols?

2. Treball amb escenes – Anàlisi de *beats*

L'exercici consisteix en assenyalar la frontera de cada beat i descriure progressivament l'ACCIÓ, la REACCIÓ i el SUBTEXT. Hem de tenir present la progressió constant de l'escena.

(JOHN PATRICK SHANLEY: *Danny i Roberta*. Barcelona, 1988: Institut del Teatre. Biblioteca Teatral, 59.)

DANNY- Em dones un pretzel?

ROBERTA- No. Són meus.

DANNY- No te'ls menjaràs tots. Dona-me'n un.

ROBERTA- Fote't.

DANNY- D'acord.

ROBERTA- Vols un pretzel?

DANNY- Sí.

(ROBERTA *agafa el plat, el deixa a la taula de DANNY i torna a la seva taula.*)

ROBERTA- Te'ls pots quedar tots. Estic servida.

DANNY- Gràcies.

ROBERTA- De res.

DANNY- Vols una mica de cervesa?

ROBERTA- No.

DANNY- Aquest bar és una merda. No hi ha ningú.

ROBERTA- És per això que m'agrada.

DANNY- Què passa? No t'agrada la gent?

ROBERTA- No. La veritat és que no.

DANNY- A mi tampoc.

ROBERTA- Què t'ha passat a les mans?

DANNY- Una bronca.

ROBERTA- Amb qui?

DANNY- No ho sé. Anit, amb uns tios. Aquesta nit també.

ROBERTA- Dues bronques?

DANNY- Sí.

ROBERTA- I com ha estat?

DANNY- No ho sé. Els tios emprenyen i començo a repartir.

ROBERTA- No ho entenc. T'han dit alguna cosa?

DANNY- (*Explota*) Qui cony et demana que ho entenguis? No t'importa una merda! Nena, ningú travessa la meva punyetera línia! Poden fer el que vulguin fora, però ningú no travessa la meva punyetera línia!

ROBERTA- D'acord.

RESOLUCIÓ EXERCICI 2

(JOHN PATRICK SHANLEY: *Danny i Roberta*. Barcelona, 1988: Institut del Teatre. Biblioteca Teatral, 59.)

BEAT 1

DANNY- Em dones un pretzel?

ROBERTA- No. Són meus.

ACCIÓ: Danny fa apropament cap a Roberta.

REACCIÓ: Roberta li para els peus.

SUBTEXT: És molt d'hora, al matí, i el bar només hi són ells dos, el cambrer i un home que dorm. Ell ha passat tota la nit de gresca i té ganes de continuar la gresca. Ella, en canvi, s'acaba de llevar i no té ganes que ningú l'emprenyi mentre fa el cafè amb llet abans d'entrar a la feina.

BEAT 2

DANNY- No te'ls menjaràs tots. Dona-me'n un.

ROBERTA- Fote't.

DANNY- D'acord.

ACCIÓ: Danny argumenta de forma suau.

REACCIÓ: Roberta es posa agressiva.

SUBTEXT: Danny no es dona per vençut i prova per segon cop d'entaular una conversa amb Roberta. Ella, que no està per punyetes, l'engega. A veure si ell, d'una vegada per totes, entén que no vol res.

BEAT 3

ROBERTA- Vols un pretzel?

DANNY- Sí. (**ROBERTA agafa el plat, el deixa a la taula de DANNY i torna a la seva taula.**)

ROBERTA- Te'ls pots quedar tots. Estic servida.

DANNY- Gràcies.

ROBERTA- De res.

ACCIÓ: Roberta es dona per vençuda.

REACCIÓ: Danny celebra la victòria.

SUBTEXT: Roberta està farta que Danny no la deixi en pau i li regala tots els pretzels que hi ha a la taula. Així potser no li parlarà més. Però Danny es pren el gest de Roberta com una victòria.

BEAT 4

DANNY- Vols una mica de cervesa?

ROBERTA- No.

ACCIÓ: Danny es mostra generós.

REACCIÓ: Roberta el talla en sec.

SUBTEXT: Danny fa un pas més i convida a cervesa a Roberta. Ella veu així frustrat el seu objectiu de tallar tota comunicació i contesta amb un monosíl·lab. Com més malcarada es mostri, més possibilitats hi haurà que Danny la deixi en pau.

BEAT 5

DANNY- Aquest bar és una merda. No hi ha ningú.

ROBERTA- És per això que m'agrada.

ACCIÓ: Danny es lamenta.

REACCIÓ: Roberta contraataca.

SUBTEXT: Robert es lamenta que Roberta sigui tan “borde” i no puguin estar-se una estona xerrant amb ell. Roberta li fa saber que ha triat aquest bar per no trobar-se amb pesats com ell, però no ha tingut sort.

BEAT 6

DANNY- Què passa? No t'agrada la gent?

ROBERTA- No. La veritat és que no.

DANNY- A mi tampoc.

ACCIÓ: Danny es posa a la defensiva.

REACCIÓ: Roberta el remata.

SUBTEXT: Danny vol entendre per què Roberta és tan desagradable amb ell. Roberta no dissimula l'antipatia que sent pels païos que van de mil homes. Danny tampoc no vol saber res més d'ella.

BEAT 7

ROBERTA- Què t'ha passat a les mans?

DANNY- Una bronca.

ROBERTA- Amb qui?

DANNY- No ho sé. Anit, amb uns tios. Aquesta nit també.

ACCIÓ: Roberta s'interessa.

REACCIÓ: Danny la rebutja.

SUBTEXT: Roberta s'adona que s'ha passat amb Dani i fa un apropament interessant-se per la ferida que ell té a les mans. Ell continua picat per la sortida d'abans de Roberta i, tot i que ella insisteix, ell no vol parlar del tema.

BEAT 8

ROBERTA- Dues bronques?

DANNY- Sí.

ROBERTA- I com ha estat?

DANNY- No ho sé. Els tios emprenen i començo a repartir.

ACCIÓ: Roberta l'acorrala.

REACCIÓ: Danny esquiva les respostes.

SUBTEXT: Roberta no entén com és que Danny s'ha vist involucrat en dues baralles la mateixa nit i insisteix preguntant. Danny no té cap intenció de parlar del tema i contesta de forma esquiva i sense gaires detalls. Volia passar l'estona: no parlar de les seva vida personal.

BEAT 9

ROBERTA- No ho entenc. T'han dit alguna cosa?

DANNY- (*Explota*) Qui cony et demana que ho entenguis? No t'importa una merda! Nena, ningú travessa la meva punyetera línia! Poden fer el que vulguin fora, però ningú no travessa la meva punyetera línia!

ROBERTA- D'acord.

ACCIÓ: Roberta travessa la línia.

REACCIÓ: Danny és desagradable amb Roberta.

SUBTEXT: Roberta, amb la seva insistència, insinua que les baralles no les han provocat els altres, sinó ell. Danny es veu acorralat i esclata amb un atac d'ira i la denigra, tot engegant-la a la merda i tractant-la de "nena". Ella confirma que efectivament, tal com s'imaginava, Danny és un paio conflictiu.

3. Exercici d'escriptura automàtica – 1

Escriure una escena d'una pàgina.

L'escena només té dos personatges (A i B), que es troben en un espai. Utilitzarem com a primera rèplica una de les deu següents línies i, a continuació, deixarem que, a mesura que escrivim, vagin apareixent els personatges, la relació que tenen entre ells, el conflicte i les seves motivacions.

És un exercici d'escriptura automàtica i, per tant, és important que no decidim prèviament res més que la primera rèplica.

Exemples de primera rèplica:

- 1) No em felicites?
- 2) Tinc una cosa important per dir-te.
- 3) Per què t'amagues al bany?
- 4) La Lara Croft no és la teva nòvia.
- 5) Mataria per un Red Bull.
- 6) Et juro que no ho sabia.
- 7) Una mica més i no ho explico.
- 8) Ens queda poc temps.

4. Exercici d'escriptura automàtica – 2

Utilització de l'escriptura automàtica amb la intenció d'entrenar de forma lúdica la creació de diàlegs. Aquesta mena d'exercicis es poden escriure a classe. Els/les alumnes tindran 5 minuts per escriure el seu diàleg.

- Diàleg de 15 rèpliques en què tant A com B es parlin només amb preguntes.
- Diàleg de 15 rèpliques en què B només parli amb monosíl·labs.
- Establir un diàleg de 10 rèpliques i 10 acotacions entre A i B, en què només parli A, i B es comuniqui només responnent amb accions.

5. Escriitura pautada – 0. Una escena sense diàleg

Escriure una escena de dos personatges (A i B) sense diàleg, només amb acotacions. Cal que es desenvolupi amb les seves tres parts (principi, nus i desenllaç). Llargada màxima: 350 caràcter amb espais inclosos.

- Cal establir un CONFLICTE clar i concret, que es posi en marxa només començar. Qui és el protagonista? Qui és l'antagonista?
- Les accions han reflectir les ACCIONS INTERNES dels personatges, és a dir, allò que fan per perseguir el seu objectiu.
- L'escena no ha de perdre cap moment la seva TENSIO DRAMÀTICA.
- Transmetrem la INFORMACIÓ a través d'accions.
- És millor MOSTRAR, que descriure.
- A través de la situació ha de quedar justificat per què els personatges no parlen. Estan robant en una casa habitada? No es cauen bé i ni molesten a parlar-se?

6. Escriptura pautada – 1. L'engany

Seguint les pautes que es descriuen a continuació, escriurem una obra de teatre curta amb tres escenes i tres personatges (A, B i C). Llargada màxima: 5 pàgines.

SITUACIÓ

- A vol aconseguir X de C a través de B.

MECÀNICA

- Escena 1: A convenç a B que intercedeixi a favor seu respecte C.
- Escena 2: B parla amb C i fa el contrari del que s'ha compromès amb A.
- Escena 3: A i C es feliciten: el pla per perjudicar B ha funcionat.

FINAL

- L'enganyat no és A, sinó B.

DECISIONS PRÈVIES

- Definir la relació social i els vincles socials i/o afectius entre A, B i C.
- Definir l'ESPAI on es desenvolupa l'acció.

RESTRICCIONS

- A no li demana ajuda directament a B, sinó que, amb les seves accions, ha d'aconseguir que sigui B qui s'ofereixi a ajudar-lo.
- Quan B parla amb C, no menciona a A en cap moment.
- Fins a la darrera escena ha de semblar que l'enganyat és A.

7. Escriptura pautada – 2. El veredicte

Seguint les pautes que es descriuen a continuació, escriurem una escena de dos personatges.

Llargada màxima: 3 pàgines.

SITUACIÓ

- B ha citat a A per donar-li un veredicte.

ANTECEDENTS

- Hi ha hagut una primera entrevista en què A optava per aconseguir X: una feina, formar part d'una societat, etc.
- Ara B ha de fer saber a A si ha estat admès o no.

OBJECTIU DE DESIG

- L'objecte de desig (X) podria ser alguna cosa molt estranya o friqui. Per exemple, formar part d'un grup que col·lecciona "posagots".

EL SECRET

- A té un secret que no pot/vol desvelar fins que no li donin el veredicte.

ESTRATÈGIES

- B no té interès a parlar d'X i retarda el veredicte, desviant la conversa cap a temes banals, com per exemple el temps, el futbol o la cuina japonesa.
- A no perd ocasió per posar de manifest qualitats que són positives per aconseguir X. (Per exemple, si es tracta d'una feina, podria explicar que no suporta la poca puntualitat de la gent, etc.)

FINAL

- L'escena acaba de forma positiva o negativa per a A.
- És en aquest moment quan A revela el seu secret.

8. Escripura pautada – 3. El lloc

Seguint les pautes que es descriuen a continuació, escriurem una escena de dos personatges.

Llargada màxima: 3 pàgines.

SITUACIÓ

- A i B visiten el lloc X.

ANTECEDENTS

- El lloc X té un valor emocional positiu o negatiu per a un d'ells, per a tots dos o per a una persona absent que tots dos coneixen.
- Entre A i B hi ha alguna qüestió no resolta.
- Al lloc X va passar alguna cosa positiva o negativa que no té res a veure amb la qüestió no resolta i que serà tema de conversa.

MODALITATS

- Per a tots dos el lloc té el mateix valor emocional.
- El lloc té un valor emocional diferent per cadascú.
- Només un d'ells dos ha estat amb anterioritat al lloc i té per a ell un valor positiu o negatiu.
- Cap dels dos ha estat al lloc, però és important per C (absent).

OPCIONES DE PERSONATGES

- A és jove i B és vell.	- A és vell i B és jove.
- Tots dos són joves.	- Tots dos són vells.
- A és home, B és dona	- A és dona i B és home.
- Tots dos són homes.	- Tots dos són dones.

SUBTEXT

- A i B només parlen del lloc X i del passat i eviten entrar en conflicte amb el tema no resolt, tot i que es pot palpar en l'ambient.

9. Escriitura pautada – 4. La decisió

Seguint les pautes que es descriuen a continuació, escriurem una escena de cinc personatges.

Llargada màxima: 3 pàgines.

SITUACIÓ

- A, B, C, D i E, tancats en un espai, s'han de posar d'acord i prendre una decisió sobre alguna cosa important per als cinc.
- Han d'arribar a un acord unànime.

POSICIONAMENTS

- A té una posició X.
- B té una posició Z.
- C, D i E fluctuen entre la posició X i Z.

CIRCUMSTÀNCIES

- A i B tenen caràcters totalment antagònics.

FINAL

- Quan tots s'han posat d'acord amb la posició Z, el personatge B dubta i es posiciona a favor de la posició X.

10. Escriptura pautaada – 5. Tancats

SITUACIÓ

- A i B estan obligats a estar-se junts en un espai tancat: en una presó, un magatzem, un ascensor avariats, etc.
- B està nerviós i alterat i no para de queixar-se. Per exemple, podria tenir claustrofòbia o simplement no suporta que el privin de llibertat.
- A està conformat, però li molesta que B no pari de queixar-se i de moure's.

CONFLICTE

- A vol aconseguir X (només B pot satisfer el seu desig)

RESTRICCIONS

- El personatge A ha de perseguir el seu objectiu sense verbalitzar què vol.
- No serà fins a la meitat de l'escena que B descobrirà l'objecte de desig d'A. Aleshores parlaran d'X obertament i B s'hi oposarà frontalment.

ESTRATÈGIES

- El personatge A pot fer servir tots els recursos de la paraula i de l'acció per perseguir el seu objectiu:
  - Amençar
  - Aconsellar
  - Suplicar
  - Acusar
  - Prometre
  - Seduir
  - Afalagar
  - Mentir
  - Subornar
  - Etc.

FINAL

- Quan tot sembla indicar que B acceptarà, recuperen la llibertat.
- Decidir si l'escena acaba de forma positiva o negativa per a A.

CREACCIÓ LITERÀRIA: TEATRE

ANÀLISI DELS DIÀLEGS

Els errors més comuns:

- 1) Error de credibilitat
  - a) Una conversa buida
  - b) Diàlegs massa emotius
  - c) Diàlegs amb excés d'informació
  - d) El personatge sap massa o se psicoanalitza
  - e) El conflicte resulta exagerat o superflu
- 2) Errors de llenguatge
  - a) Ús de tòpics
  - b) Llenguatge neutre, general, poc concret
  - c) Llenguatge ostentós
- 3) Errors de contingut i forma
  - a) Escriptura sense filtre, sense subtext
  - b) La compaginació del text no s'ajusta a l'estàndard i en dificulta la lectura
  - c) La informació està mal dosificada
- 4) Errors d'estructura
  - a) Repetició d'estructures sintàctiques
  - b) L'escena entra en bucle i no avança
  - c) Frases imperfectes que dificulten una lectura àgil i clara